

Український медіаосвітній бюлетень МОЕ 2022/1-4
Підсумки Головної сесії інноваційної інтернет-конференції «Розвиток
медіапсихології та медіаосвіти в Україні: медіаосвітня осінь - 2022» (4.11.22)

ЗМІСТ

МОЕ 2022/1-4 включає підсумки заходу, який склався із трьох частин:

- 1) Науковий семінар НАН України і НАПН України «Медіаосвіта як чинник соціалізації особистості в умовах системних змін»
- 2) Всеукраїнська стратегічна нарада з розвитку медіаосвіти. Перший блок: рефлексії всеукраїнського експерименту. *Продовження корегульованого етапу і його задачі, обговорення стану експериментальних закладів і запитів.*
- 3) Всеукраїнська стратегічна нарада з розвитку медіаосвіти. Другий блок: ресурси всеукраїнського експерименту. *Державна, міжнародна і громадська підтримка. Обговорення резолюції, підсумки.*

МОЕ 2022/1-4 включає повідомлення про форму звітності для підведення підсумків щестирічної роботи в закладах освіти – базах експерименту

- 4) Звітність про завершення всеукраїнського експерименту

1. Науковий семінар «Медіаосвіта як чинник соціалізації особистості в умовах системних змін».

Згідно з програмою співпраці НАН України і НАПН України організували семінар три академічні інститути: Інститут соціології НАН України, Інститут психології ім.Г.С.Костюка НАПН України і Інститут соціальної та політичної психології НАПН України.

Уперше академічний семінар, присвячений науковому аналізу медіаосвіти в умовах системних змін, викликаних війною, було поєднано із щорічною **Всеукраїнською стратегічною нарадою з розвитку медіаосвіти** «Медіаосвітня осінь – 2022», яка збирає медіаосвітян-практиків і регіональних координаторів всеукраїнського експерименту з масового упровадження медіаосвіти, що проводиться Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України на базі понад 200 закладів освіти за наказом МОН України з 2017 року.

Науковий семінар склався із трьох дискусійних панелей.

Перша дискусійна панель - найбільш широкого наукового погляду на інформаційний простір і його роль у процесах соціалізації.

Три спікери цієї панелі виступили з доповідями:

= Скокова Людмила, докторка соціологічних наук, доцентка, провідна наукова співробітниця Інституту соціології НАН України «Етнографія медіа: соціологічні можливості»

= Наумова Марта, кандидатка соціологічних наук, старша наукова співробітниця Інституту соціології НАН України «Динаміка індексу медіаграмотності українців 2020-2021 рр.»

= Бойко Наталія, докторка соціологічних наук, провідна наукова співробітниця Інституту соціології НАН України «Діджиталізаційна активність та взаємодія в умовах війни: очікування та реальність».

Ще один доповідач у формі відеодоповіді продовжить віртуальне життя семінару в соціальних мережах:

- «Апарат симуляції та реальність війни» (Бурлачук Віктор, доктор соціологічних наук, провідний науковий співробітник Інституту соціології НАН України).

Друга панель була присвячена психологічному аналізу воєнних трансформацій інформаційного простору, які зумовлюють необхідність корегування медіаосвітньої діяльності у відповідь на масштабні виклики війни.

Доповіді, що відбулися:

= Найдюнова Любов, докторка психологічних наук, член-кореспондент НАПН України, заступниця директора з наукової роботи Інституту соціальної та політичної психології НАПН України «Психотравматизація і медіатравма війни: завдання медіаосвіти в умовах протистояння систем»

= Полякова Віталія, кандидатка психологічних наук, старша наукова співробітниця лабораторії психодіагностики та науково-психологічної інформації Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України «Вплив медіаосвіти на психологічну стійкість вчителя в умовах воєнного стану в Україні»

У відеоформаті доповідь

- «Наслідки психологічного впливу на особистість інформаційної війни в контексті широкомасштабних воєнних дій» Пророк Наталя, докторка психологічних наук, завідувачка лабораторії психодіагностики та науково-психологічної інформації Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України.

Третя дискусійна панель - прикладна психологічна, присвячена розробкам і підходам, що протистоять негативним впливам війни.

Виступили:

= Умеренкова Наталія, старша наукова співробітниця лабораторії психології масової комунікацій та медіаосвіти ІСПП НАПН України, кандидатка психологічних наук «Здоров'язбережувальний компонент медіатизованої освіти в часи війни»

Посилання на інформаційний бюлетень «Інформаційні поведінка і потреби вчителів Донецької і Луганської областей України»
http://profprestige.org.ua/publ/Inf_bul_2021vd.pdf.

= Вознесенська Олена, кандидатка психологічних наук, старша наукова співробітниця лабораторії психології масової комунікації та медіаосвіти Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, членкиня Ради Правління ГС “Національна психологічна асоціація”, президентка ВГО “Арт-терапевтична асоціація” з темою: «Мемотворчість у воєнні часи як складова подолання психологічних наслідків війни».

- «Війна і мир та мова ворожнечі: медіаосвітні виклики в сучасних умовах» Бойко Світлана, наукова співробітниця лабораторії психодіагностики та науково-психологічної інформації Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України

- «Медіаосвітні програми для талановитої учнівської молоді: соціалізуючий потенціал» Дятел Надія, молодша наукова співробітниця лабораторії психології масової комунікації та медіаосвіти Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, керівниця програми "Кіберпсихологія" КМАНУМ

За підсумками дискусій визначилися, що **рекомендації наукового семінару** охоплюють такі основні тези:

1. Про необхідність активізації міждисциплінарних доказових досліджень інформаційного простору, презентацій наукових результатів суб'єктам прийняття рішень, державним регуляторам у різних сферах суспільного життя.

2. Про важливість ролі медіаграмотності під час війни як чинника національної безпеки у протистоянні інформаційним ворожим операціям гібридної війни та в рішенні завдань повоєнного відновлення.

3. Про необхідність травмаінформованих практик в освіті та суспільстві загалом, ролі медіа в підвищенні обізнаності населення щодо травматичних станів, їхніх проявів, наслідків та можливих ускладнень, і засобів психологічної підтримки і допомоги
4. Проблема колективної травми і моральної травматизації потребує цільових мультидисциплінарних досліджень.
5. Необхідні доказові дослідження чинників-протекторів медіатравматизації в складі досліджень загальних травматичних і посттравматичних станів населення, а також шляхів подолання наслідків перебування під інформаційним тиском російської пропаганди і чорної педагогіки на тимчасово окупованих територіях.
6. Здоров'язберігаючий потенціал медіаосвіти, акцент на цінності тілесності і відновленні цілісності.
7. Використання рефлексивних технік і технології репрезентативної рефлексії, усвідомлення себе у доказовому порівнянні з загалом і групами ідентичності у контексті цінності різноманіття.
8. Інтенсифікація обміну методичними ресурсами в експертному педагогічному середовищі і серед практиків медіаосвітян.
9. Інституалізація медіаосвітнянської спільноти в формі громадських об'єднань, створення обласних осередків Української асоціації медіапсихологів і медіапедагогів, перший з яких утворено напередодні у Миколаївській області.
10. Про продовження практики проведення наукового семінару, подання в програму спільної діяльності НАН України і НАПН України на 2023 рік семінару на тему "Медіаосвіта як чинник соціалізації особистості і громади в умовах війни та повоєнного відновлення", підготовку публікацій і максимальне поширення інформації про семінар.

Запис наукового семінару доступний для перегляду за посиланням

https://www.youtube.com/playlist?list=PLVecUzrifw11OBB1Vb21TB_7WjI1U_yh

2. Всеукраїнська стратегічна нарада з розвитку медіаосвіти. Перший блок: рефлексії всеукраїнського експерименту. *Продовження корегувального етапу і його задачі, обговорення стану експериментальних закладів і запитів.*

- *Стан справ у регіональному розрізі. Обговорення регіональних координаторів*

Запис доступний до перегляду за посиланням

https://www.youtube.com/watch?v=zrKAspS3SRU&list=PLVecUzrifwkdy8NfF9_UzRrVt5gV-Lj9&index=1&t=2s

- *Нові медіаосвітні тренди і завдання коригувального етапу експерименту в 2022-2023 навчальному році – відповідь на виклики воєнного часу*

Найдьонова Любов, наукова керівниця всеукраїнського експерименту з масового впровадження медіаосвіти, заступниця директора з наукової роботи ІСПП НАПН України

Запис виступу за посиланням

https://www.youtube.com/watch?v=yRQHUA3IX3w&list=PLVecUzrifwkdy8NfF9_UzRrVt5gV-Lj9&index=2

Деталізація медіаосвітніх трендів за посиланням

https://drive.google.com/file/d/1KzyRxC9kJBE983oXUPaY2n9QBoM_H7bY/view?usp=sharing

- *План медіаосвітніх заходів на 2023 р.: початкові пропозиції*

Посилання на постанову НАПН про продовження фінального етапу експерименту
<https://drive.google.com/file/d/15h2vYDol6uy-jTmWOfmJqotuyGQ7NjVd/view?usp=sharing>

Програма фінального етапу експерименту доступна до завантаження за посиланням
<https://drive.google.com/file/d/1FtnJXUQdqXi2Rc3vIJ5wJbBeYJoiUD5W/view?usp=sharing>

3. Всеукраїнська стратегічна нарада з розвитку медіаосвіти. Другий блок: ресурси всеукраїнського експерименту. *Державна, міжнародна і громадська підтримка. Обговорення і підсумки.*

- *Національний регулятор відстоює посилення захисту дітей у медіа.*

Олена Ніцко, членкиня Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, відповідальна секретарка, Голова робочої групи із захисту дітей в медіа

Запис виступу за посиланням:

<https://www.youtube.com/watch?v=QM4ngZeC-y0&feature=youtu.be>

- *Медіаосвітні проекти ГО «Детектор медіа»*

Вадим Міський, програмний директор ГО «Детектор медіа», член Наглядової ради Суспільного мовлення

Запис виступу за посиланням:

https://www.youtube.com/watch?v=YhLO8mRLTq8&list=PLVecUzrifwkdY8NfF9_UzRrVt5gV-Lj9&index=3&t=1s

- *StopFake: інструменти медіаграмотності*

Вікторія Романюк, заступниця директора Могиллянської школи журналістики, заступниця головного редактора, продюсер українського телевізійного випуску, кандидат наук з культурології

Запис виступу за посиланням:

https://www.youtube.com/watch?v=gqXtUML_1H0&list=PLVecUzrifwkdY8NfF9_UzRrVt5gV-Lj9&index=4&t=3s

- *Нові обрії і форми співпраці: потенціал розвитку проекту інфо-медійної грамотності*

Олена Тараненко, менеджерка з розвитку потенціалу проекту "Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність" IREX, кандидат філологічних наук

Запис виступу за посиланням:

<https://www.youtube.com/watch?v=ahHbK-ZYwFk>

Ресурси IREX для використання на уроках, так і в позааудиторній роботі

<https://docs.google.com/document/d/1iMaXcXQcVLApfUZTSILdo9thCFSbUldWkw1LCcPwrUc/edit?usp=sharing>

- *Що має знати кожен медіаосвітянин: трансформація медіаландшафту України в умовах повномасштабного вторгнення*

Діана Дуцик, виконавчий директор ГО Український інститут медіа та комунікації

Запис виступу за посиланням:

<https://www.youtube.com/watch?v=AWf42AooOls>

Корисні електронні медіаосвітні ресурси, розглянуті на стратнаradі, що можна використати для підвищення кваліфікації і доповнення роботи:

Стопфейк <https://www.stopfake.org/uk/golovna/>

Детектормедіа <https://detector.media/>

Портал Медіа сапієнс з онлайнкурсом новинної медіаграмотності

<https://ms.detector.media/>

Проект хроніки Кремлівської дезінформації <https://disinfo.detector.media/>

Фільтр – проект Міністерства культури та інформаційної політики

<https://filter.mkp.gov.ua/>

Онлайнкурс на Prometheus «Медіаграмотність як не піддаватися маніпуляціям?»

https://courses.prometheus.org.ua/courses/coursev1:Prometheus+MEDIA_L101+2022_T3/about

АУП <https://www.aup.com.ua/>

Портал Медіаосвіта і медіаграмотність <https://www.aup.com.ua/mediaosv/portal-mediaosvita-ta-mediagramotnist/>

ЕдЕра

Онлайн-курс Вері-веріфай <https://verified.ed-era.com/ua>

Онлайн-курс Години медіаграмотності (для вчителів) <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/824>

Відповіді на питання та підсумки Всеукраїнської стратегічної наради доступні до перегляду у тематичних записах за посиланням

https://www.youtube.com/playlist?list=PLVecUzrifwky8NfF9_UzRrVt5gV-Lj9

4. Звітність про завершення експерименту

Прийняття Президією НАПН України рішення про продовження до вересня 2023 р. коригувального етапу всеукраїнського експерименту в зв'язку із запровадженням воєнного стану і новими викликами, що постали перед системою освіти, дало нам можливість врахувати поточну ситуацію і мати більше часу на підведення підсумків нашої медіаосвітньої роботи, яка ведеться з 2017 року.

Ми звертаємося до закладів освіти, які є базами всеукраїнського експерименту, і пропонуємо **підготувати звіт про проведену роботу та її результати до 1 травня 2023 р.**

Звіт про результати, отримані за 6 років (2017-2023 рр.), складається за такою схемою:

- 1) РОЗРОБКИ: підготовлені підручники, посібники, методичні матеріали, окремі розробки, публікації, в тому числі в освітянській пресі і на сайтах, блоги інші електронні ресурси, авторські навчальні програми тощо (список розробок бажано з покликаннями на електронні ресурси, де вони оприлюднені, при можливості книжкові видання просимо передати до бібліотеки ІСПП НАПН України для подальшого спільного користування);
- 2) НАЙВАГОМІШІ ДОСЯГНЕННЯ: здійснені проекти, наприклад, створення і функціонування шкільних студій медіаосвітнього спрямування, шкільних медіа, інших громадських ініціатив (перелік того, що ви вважаєте віхами розвитку медіаосвіти в закладі і вашій громаді, можна також вказати загальну кількість заходів різного типу, якщо вважаєте за потрібне);

- 3) ВИЗНАННЯ: найважливіші зовнішні визнання медіаосвітніх досягнень (перелік міжнародних і всеукраїнських проєктів, отримання грантів, перемоги в конкурсах, нагороди, дипломи виставок тощо);
- 4) ОБСЯГ: кількість учнів, які пройшли за 6 років медіаосвітню підготовку у вашому закладі, бажано з указуванням форми такої підготовки (окремі курси, які саме, в яких класах, інтегрована форма – в яких предметах, форми позакласної і виховної роботи).
- 5) ПІДТРИМКА: просимо зазначити – чи відбувалася ваша медіаосвітня діяльність суто на волонтерських засадах (або в межах виконання планових обов'язків без зміни оплати), чи мало фінансову підтримку місцевих органів влади чи іншу залучену матеріальну підтримку (її умовний обсяг); просимо також вказати, чи було запроваджено в закладі посаду заступника директора чи завуча з експериментальної роботи, чи оплачувалися години вчителям, які проводили медіаосвітні заняття, чи практикувалися премії медіаосвітянам або інші форми заохочення. Цю інформацію ми просимо зазначити для проведення об'єктивного аналізу ступеню фінансової підтримки медіаосвіти в системі освіти за шість років експерименту. Дані з цього пункту звіту будуть використані в публічному просторі тільки в узагальненому вигляді.
- 6) ЗАТВЕРДЖЕННЯ Вказується ПІБ і посада авторів, які підготували звіт. Звіт затверджується керівником закладу освіти.
- 7) Додатково за бажанням ВАШІ КОМЕНТАРІ: спостереження, думки, оцінки, побажання, запити, висновки.
- 8) Додатково за бажанням можуть бути додані Ілюстративні матеріали (наприклад, посилання на репортажі про події, фотографії тощо).
- 9) Примітка. Якщо в силу різних обставин медіаосвітню роботу в закладі було перевано чи призупинено, просимо вказати це в звіті.

Підготовлені інформаційні звіти передаються до 1 травня регіональним координаторам для підготовки узагальненого звіту, який до 30 травня надається національному координатору. Звіт про результати всеукраїнського експерименту буде розглянуто на Бюро відділення психології і спеціальної педагогіки, на Президії НАПН України і подано в МОН України.

Це повідомлення буде повторюватися в наступних випусках бюлетеню, прохання запланувати час на підготовку звіту.